

Наследяване

Любомир Чорбаджиев
Технологическо училище “Електронни системи”
Технически университет, София
lchorbadjiev@elsys-bg.org
Revision : 1.2

19 декември 2004 г.

UML

- UML – unified modeling language;
- Използва се за моделиране на обектно ориентирани програмни системи;
- Дефинира набор от различни видове диаграми;
- Най-често използваните диаграми са “клас диаграмите”;

<class name>
-<attribute name 1>: <type 1> +<attribute name 2>: <type 2>
+<method name>(<argument name>:<type>): <return type>

Клас Employee

Employee
-name_: string -id_: long
+get_name(): string +get_id(): long

```
1 class Employee {
2     string name_;
3     long id_;
4 public:
5     Employee(string name,
6               long id)
7         :name_(name),id_(id)
8     {}
9     string get_name() const;
10    long get_id() const;
11 };
```

2

Клас Manager

Manager
-name_: string -id_: long -level_: int
+get_name(): string +get_id(): long +get_level(): int

```
1 class Manager {
2     string name_;
3     long id_;
4     int level_;
5 public:
6     Manager(string name,
7             long id,
8             int level)
9         :name_(name),
10        id_(id),
11        level_(level)
12    {}
13    string get_name() const;
14    long get_id() const;
15    int get_level() const;
16};
```

3

Класовете Employee и Manager

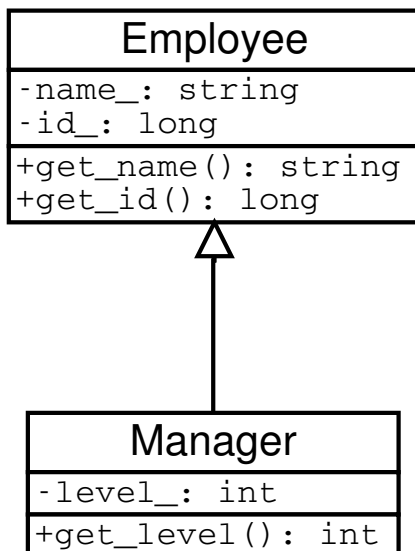
Employee
-name_: string -id_: long
+get_name(): string +get_id(): long

Manager
-name_: string -id_: long -level_: int
+get_name(): string +get_id(): long +get_level(): int

- Мениджърът (Manager) е вид работник (Employee)
- Класът Manager притежава всички атрибути и методи на класа Employee;
- Освен атрибутите и методите на класа Employee, класът Manager притежава някои допълнителни свойства:
 - ◇ ниво в йерархията (level_);
 - ◇ група от подчинени;
 - ◇ ...

4

Наследяване

- За да се моделира подобен вид отношение между класовете в обектно-ориентираното програмиране се използва **наследяване**;
- Класът Employee се нарича **базов клас** или **супер клас**;
- Класът Manager се нарича **производен клас** или **наследник**;

5

Наследяване в C++

```
1 class Employee {
2     string name_;
3     long id_;
4 public:
5     Employee(string name,
6               long id)
7         :name_(name),id_(id)
8     {}
9     string get_name() const;
10    long get_id() const;
11};
```

```
1 class Manager: public Employee {
2     int level_;
3 public:
4     Manager(string name, long id, int level)
5         : Employee(name,id),
6           level_(level)
7     {}
8     int get_level(void) const;
9};
```

6

Наследяване в C++

- Повторно използване на кода (code reuse);
 - ◊ Методите `get_name()` и `get_id()` са дефинирани само веднъж — в класа `Employee`;
 - ◊ Класът `Manager` също има методи `get_name()` и `get_id()`, наследени от `Employee`;

7

Наследяване в C++

```
1 int main() {
2 Employee e1("ИванРаботников", 8101011);
3 Manager m1("ШефИванов", 8012121, 1);
4 //...
5 Employee* employee_list[10];
6 employee_list[0]=&e1;
7 employee_list[1]=&m1;
8 //...
9 Manager* manager_list[10];
10 manager_list[0]=&m1;
11 manager_list[1]=&e1;// error!!!
```

- Наследяването на Manager от Employee превръща Manager в подтип на Employee;
- Manager е Employee и поради това Manager* може да се използва навсякъде, където трябва да се използва Employee*;
- Обратното, обаче, не е вярно; не всеки Employee е Manager и следователно Employee* не може да замести използването на Manager*;

8

Наследяване в C++

```
1 class Employee;
2
3 class Manager: public Employee { // error!!!
4     //...
5 };
```

- За да може един клас да се използва като базов клас, той трябва да е дефиниран и неговата дефиниция да е видима при декларирането на производният клас;
- В ред 3 е допусната грешка: класът Employee само е деклариран, но неговата дефиниция липсва;

9

Методи

```
1 class Employee {
2     string name_;
3     long id_;
4 public:
5     Employee(string name, long id)
6         : name_(name), id_(id)
7     {}
8     string get_name(void) const;
9     long get_id(void) const;
10    void print(void) const;
11};
```

```
1 class Manager: public Employee {
2     int level_;
3 public:
4     Manager(string name, long id, int level)
5         : Employee(name, id),
6           level_(level)
7     {}
8     int get_level(void) const;
9     void print(void) const;
10};
```

10

Методи

- Ще разгледаме дефиницията на метода print() в класа Manager.
- Методите на класа наследник имат достъп до публичните (public) и защитените (protected) член-променливи и методи на базовият клас

```
1 void Manager::print(void) const {
2     cout << "Name:␣" << get_name() << endl;
3 }
```

- Методите на класа наследник **нямат** достъп до скритите (private) член-променливи и методи на базовият клас

```
1 void Manager::print(void) const {
2     cout << "Name:␣" << name_ << endl; // error!!
3 };
```

11

Методи

- При реализацията на производен клас да се използват само публичните методи и член-променливи на базовият клас;
- Като компромис могат да се използват защитени (protected) член-променливи и методи;
- Защитените членове на базовият клас се държат като публични (public) за членовете на производните класове и като скрити (private) за всички останали функции;

12

Методи

- В базовият и производният класове може да се дефинират методи с еднакви имена;
- В класовете `Employee` и `Manager` е дефиниран метод с едно и също име — `print()`;
- Когато в класа наследник искаме да използваме метода `print()`, дефиниран в базовият клас, трябва да използваме пълното му име;

```
1 void Manager::print(void) const {  
2     Employee::print();  
3     //...  
4 }
```

- Следната дефиниция е некоректна (безкрайна рекурсия):

```
1 void Manager::print(void) const {  
2     print();  
3     //...  
4 }
```

13

Конструктори и деструктори

- При създаване обект от производен клас: първо се създава базовият клас, след това се създават член-променливите и след това самият производен клас;
- При унищожаване на обект от производен клас: първо се унищожават член-променливите и най-накрая се унищожават базовият клас;

```
1 class Manager: public Employee {  
2     int level_;  
3 public:  
4     Manager(string name, long id, int level)  
5         : Employee(name, id),  
6           level_(level)  
7     {}  
8     int get_level(void) const;  
9     void print(void) const;  
10 };
```

14

Конструктори и деструктори

- В конструктора на производния клас могат да се инициализират член-променливите, които са декларирани в производния клас; не е възможно да се инициализират директно член-променливите на базовият клас;
- Ако базовият клас няма конструктор по подразбиране, то в производния клас задължително трябва да се извика конкретен конструктор на базовият клас;
- Ако в производния клас не е изрично указан кой конструктор на базовият клас трябва да се извика, то ще се извика конструкторът по подразбиране на базовият клас;

15

Конструктори и деструктори

```
1 class Manager:public Employee {
2 //...
3 };
4
5 Manager::Manager(string name, long id, int level)
6     : name_(name),
7       id_(id),
8       level_(level)
9 { /*...*/ }
```

Колко са грешките в дефиницията на конструктора на класа `Manager`?

Копиране. Срязване

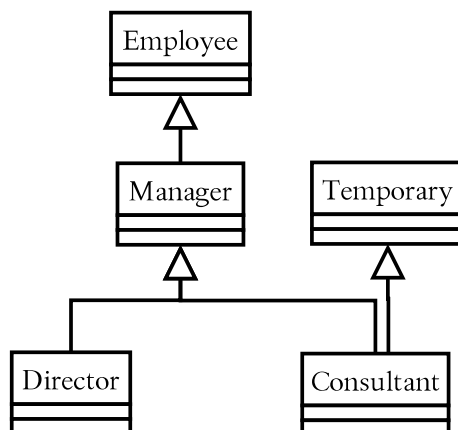
16

```
1 void fun(Manager& m){
2     Employee e=m;
3     e=m;
4 }
```

- В ред 2 се извиква копиращият конструктор, а в ред 3—оператора за присвояване на класа `Employee`;
- Тъй като копиращият конструктор (съответно оператора за присвояване) не знаят нищо за класа `Manager`, те копират само частта от `Manager`, която съответства на `Employee`;
- При копиране на производен клас в обект от базовият клас, производният клас се орязва и се копира само тази част, която съответства на базовият клас;
- Този ефект се нарича “срязване”; той обикновено е нежелан и често води до грешки;
- Една от причините като параметри на функции обикновено да се предават указатели или псевдоними е желанието да се избегне този ефект;

17

Йерархия от класове


```
1 class Employee{/*...*/};
2 class Temporary{/*...*/};
3 class Manager:public Employee {/*...*/};
4 class Director: public Manager {/*...*/};
5 class Consultant: public Manager, public Temporary{
6     /*...*/};
```

18

Виртуални функции

```
1 class Employee {
2     //...
3 public:
4     //...
5     void print(void) const;
6 };

1 class Manager: public Employee {
2     //...
3 public:
4     //...
5     void print(void) const;
6 };
```

19

Виртуални функции

```
1 #include "employee-10.cpp"
2 #include "manager-10.cpp"
3 int main() {
4     Employee e1("ИванРаботников", 8101011);
5     Manager m1("ШефИванов", 8012121, 1);
6     //...
7     Employee* employee_list[10];
8     employee_list[0]=&e1;
9     employee_list[1]=&m1;
10    //...
11    employee_list[0]->print();
12    employee_list[1]->print();
13    return 0;
14 }
```

Кой метод се извиква в ред 12? Employee::print() или Manager::print()?